

Zoals we in het hoofdartikel van dit tijdschrift reeds aankondigden, organiseert het MIAT vanaf 26 april 2013 de expo 'Onder stroom. 100 jaar elektriciteit'. De expo komt er naar aanleiding van de herdenking van de wereldtentoonstelling in Gent, die een ware ode bracht aan de elektriciteit. Tijdens het voorbereidend onderzoek voor deze tentoonstelling, kwam de redactie bij Teylers Museum in Haarlem (Nederland) terecht. Dit prachtige museum herbergt onder meer een fysisch kabinet met een verzameling achttiende- en negentiende-eeuwse wetenschappelijke instrumenten. Je kan er indrukwekkende elektrische apparaten uit vervlogen tijden bewonderen. Bovendien heeft het museum via zijn stichter ook een link met de textielindustrie. Hoog tijd dus voor een blik op deze museumparel bij onze noorderburen!

Teylers Museum

Kunst en Wetenschap in Haarlem

Openbaar kennisinstituut voor kunst en wetenschap

Teylers museum is genoemd naar Pieter Teyler van der Hulst (1702 - 1778), een rijke Haarlemse bankier en zijdefabrikant. De man leefde in de tijd van de Verlichting en had een uitzonderlijke interesse voor wetenschap en kunst. Op beide terreinen legde hij verzamelingen aan. Helemaal in de geest van de Verlichting geloofde hij dat kennis de mensheid kon verrijken. Met zijn nalatenschap werd een plek gecreëerd waar mensen de wereld kunnen onderzoeken: Teylers Museum werd in

1784 geopend als kennisinstituut voor kunst en wetenschap.

De collectie bestaat oorspronkelijk uit vijf 'Kabinetten': de Kunstverzamelingen, de Wetenschappelijke Bibliotheek, het Fysisch Kabinet (natuurkundige instrumenten), het Paleontologisch-Mineralogisch Kabinet (Fossielen en Mineralen) en het Numismatisch Kabinet (munten en penningen). De verschillende collecties brengen antwoorden op de grote vragen van de tijd en informeren het publiek over de ontwikkelingen op het gebied van

kunst en wetenschap. Het is uniek dat ze zo goed als ongeschonden werden overgeleverd. In de 19de eeuw ontstonden namelijk veel gespecialiseerde musea waardoor verschillende collecties uiteenvielen. De verzamelingen in Teylers bleven echter in hun samenhang bewaard.

Vandaag komen liefhebbers van kunst en wetenschap zich vergapen aan machines die elektriciteit opwekken, miljoenen jaren oude fossielen, historische boeken en munten, schilderijen van Hollandse meesters en wereldberoemde prenten en tekeningen van Rembrandt en Michelangelo. En dat allemaal in een schitterend bewaard gebleven interieur: Teylers museum is het enige museum ter wereld met een authentiek gebouw en interieur uit de achttiende eeuw.

Teylers - het geheel van gebouwen, collecties en geschiedenis - werd door de Nederlandse staat begin 2012 voorgedragen voor de Werelderfgoedlijst van UNESCO. In de zomer van 2013 wordt duidelijk of Teylers Museum daadwerkelijk op de Werelderfgoedlijst van UNESCO komt.

Elektriciteit in het fysisch kabinet

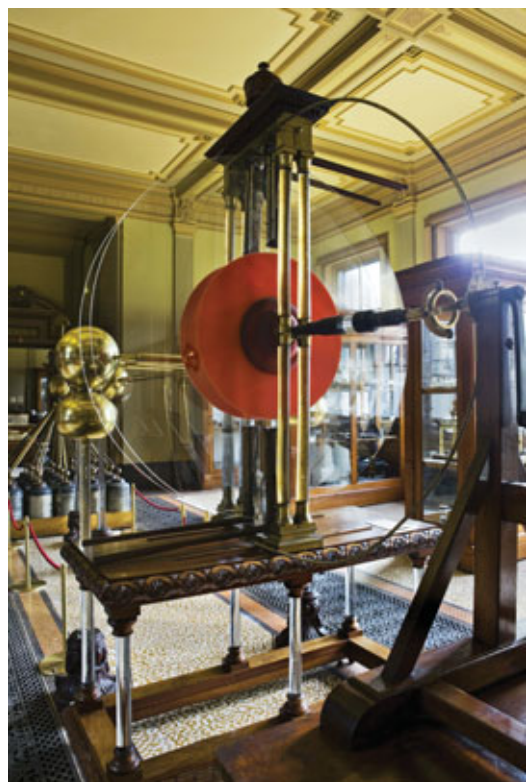
Teylers Museum is van oorsprong geen museum in de huidige betekenis van het woord, maar veel meer een laboratorium en een atelier. Het Fysisch Kabinet is een verzameling van achttiende- en negentiende-eeuwse wetenschappelijke instrumenten waarmee onderzoek is verricht en demonstratieproeven zijn gegeven. Elektriciteit, geluid, licht, magnetisme, warmte en maten en gewichten zijn de gebieden van de natuurkunde die er vooral mee werden onderzocht.

Om bij te dragen aan een verdere ontwikkeling van de natuurwetenschappen deed de eerste directeur van Teylers Museum, Martinus van Marum (1750-1837) in de Ovale Zaal onderzoek naar statische elektriciteit. Hij bestelde modellen van molens en hijskranen om de principes van de hydraulica te demonstreren. Fossielen, zoals de Mosasaurus en de Homo diluvii testis, werden aangekocht als bronnenmateriaal voor toekomstig onderzoek. Om de kennis van natuur en cultuur te verspreiden werden openbare proefnemingen gehouden, onder andere met Van Marums grote elektriseermachine (de grootste ter wereld). Er werden ook voordrachten georganiseerd en publicaties uitgegeven.

Uitsmijter: expo 'Kleren maken de mens'

Nog tot 23 juni 2013 kan je in Teylers Museum de tentoonstelling "Kleren maken de mens. Klederdrachten in kostuumboeken" bezoeken. Een omvangrijke collectie natuurhistorische literatuur uit de achttiende en negentiende eeuw vormt de kern van Teylers bibliotheek. Tot dit veelomvattende terrein behoorde ook de volkenkunde. Er was veel aandacht voor klederdracht en er verschenen tal van speciale kostuumboeken.

Onderzoekers, vaak in gezelschap van tekenaars, legden uiterlijk en kleding van volken en stammen vast. Hun boeken waren zeer gewild bij de welgestelde burgerij in Europa. Uitgevers speelden daar handig op in met fraaie plaatwerken die de hele wereld bestreken: van peniskoker tot pooluitrusting, van dierenhuid tot met juwelen bestikte stoffen, van uiterst eenvoudig tot uitbundig. Een aparte categorie wordt gevormd door de reisverslagen van ontdekkingsreizigers. Zij besteedden uitgebreid aandacht aan de bijzondere kleedgewoonten van voor die tijd exotische bevolkingsgroepen.

Bezoekinfo

Teylers Museum, Spaarne 16, Haarlem (Nederland)

Info over openingsuren en toegangsprijzen vind je op de website: www.teylersmuseum.nl

Bron: website Teylers Museum < www.teylersmuseum.eu >, geconsulteerd op 23/01/2013